

TURKSE IMMIGRATIE EN MASSA MEDIA

DOĞAN ÖZGÜDEN

**TURKSE
IMMIGRATIE
EN MASSA MEDIA**

Doğan ÖZGÜDEN

INFO - TURK
Oktober 1983 - Brussel

Tekeningen:
FERRUH DOGAN
(Album van Karikaturen, Sergi, Istanbul 1974, Cem Yayinevi)

INFO - TURK

Afdeling
Recherche - Vertaling - Dokumentatie

Ch. M. Wiserplein 13/2 - 1040 Brussel
Tel: 230 34 72

D/1983/2198/49

VOORWOORD

Het aantal immigranten van turkse oorsprong bedraagt 2,5 miljoen, dit door hun hooggeboortecijfer. Het algemeen totaal van de turkse immigranten, waarvan de meerderheid in West-Duitsland woont, ligt hoger dan dit van Europese landen zoals IJsland, Luxemburg, Liechtenstein, Andorra, Marokko en San Marino, en binnen een paar jaar zal dit cijfer dat van Ierland evenaren.

De turkse immigranten, die in de jaren zestig naar Europa kwamen als tijdelijke werkkrachten (gastarbeiders), vestigen zich daar steeds meer voorgoed, dit vooral door de ontwikkeling van de tweede generatie, wat ook de vrijwillige of gedwongen repatrieringsmaatregelen mogen zijn die regeringskringen in Europa treffen. Dit maakt het oplossen van het netelig probleem van de "integratie" van deze immigranten in het land van oorsprong des te dringender.

Ondanks de algemene politiek van de EEG, de Raad van Europa en het Europees Vakverbond, is het moeilijk

om te spreken over een logische en realistische immigratiepolitiek voor elk van die onthaallanden, uitgenomen Zweden dan, dat sinds enkele tijd een politiek van integratie op lange termijn volgt. In Zweden erkende men niet alleen het recht van de immigrant om te stemmen en zich kandidaat te stellen voor de gemeenteverkiezingen, er wordt tevens gewerkt om hen deze rechten ook voor de parlementsverkiezingen toe te kennen.

Daartegenover is het bijvoorbeeld onmogelijk om in België van een konsekwente immigratiepolitiek te spreken. België nam heel lang een toegeeflijke houding aan tegenover de familiale hereniging, dit om te kunnen wedijveren met West-Duitsland voor het aantrekken van buitenlandse werkkrachten. Momenteel echter heeft het de neiging om een stap achterwaarts te zetten, dit onder invloed van de xenofobie en het racisme, die toenemen parallel met de economische crisis. Het beperken van de inschrijving, de toepassing van de apartheid in de scholen, de schoolgelden die buitenlandse jongeren moeten betalen, dit in strijd met het principe van "kosteloze algemene opvoeding", zijn bij het belgisch bewind aan de orde van de dag.

In deze bedorven atmosfeer lijkt het ons onmogelijk om van die regering een coherente immigratiepolitiek te verwachten, die de gelijke rechten van de oorspronkelijke bevolking en de immigranten op politiek, sociaal en cultureel gebied herstelt, of dat men zich tenminste meer bewust zou worden van de realiteiten van de maatschappij, wat de uitwerking van een politiek op lange termijn zou toelaten.

Nochtans vertoont vooral Brussel, de hoofdstad van dit land en de toekomstige hoofdstad van Europa, steeds meer de kenmerken van een kosmopolitische stad. Terwijl het immigratiepercentage van België 8,9 percent bedraagt, is dat voor Brussel 23;9 pc.

Terwijl de belgische bevolking meer en meer verouderd door het zwakke geboortecijfer, verjongt de immigrantenbevolking door zijn hoog geboortecijfer, wat een ommekeer in de demografische structuur van België in het algemeen en in deze van Brussel in het bijzonder veroorzaakt. Nu al wordt in Brussel 42 percent van de bevolkingsgroep tussen 0 en 14 jaar gevormd door kinderen van immigranten. Het is overduidelijk dat de toekomst van het sociaal leven van Brussel gekenmerkt zal worden door zijn multinationale en multi-culturele demografische samenstelling.

Bij een dergelijke ontwikkeling kunnen de belgische machthebbers kiezen tussen twee houdingen:

- of het toepassen van een apartheidspolitiek zoals in Zuid-Afrika, de weg volgend die vrijgemaakt werd door de huidige burgemeester van Schaarbeek;
- of aan alle immigranten het recht en de mogelijkheid geven om zich te integreren in het sociale leven van België, met gelijke rechten en met het behoud en de ontwikkeling van hun eigen culturele waarden.

De eerste oplossing zal slechts het scheppen van getto's tot gevolg hebben, die dan in de nabije toekomst de aanleiding zullen zijn voor een ernstige sociale crisis in België.

Zij die wensen dat België zijn vitaliteit zou behouden, en zijn sociale waarde zou verrijken door de toevoeging van diverse culturen, zullen de tweede oplossing kiezen.

Behalve enkele opiniebladen ziet het er naar uit dat de massamedia die in België de publieke opinie uitmaken, deze realiteit nog niet onder ogen gezien hebben. Men spreekt alleen over immigratie in de gemengde be-

richten of in de berichten over de activiteiten van verdachte politici die op stemmen azen door het uitbuiten van vooroordelen over racisme en xenofobie, zo de aandacht van de massa afleidend van ernstige economische en sociale problemen.

Deze houding dient alleen maar om een deel van de belgische bevolking onbewust tegen de immigranten, die men als zondebok gebruikt, te keren.

Nochtans zal een belangrijk deel, misschien zelfs de meerderheid van de lezers en de toeschouwers van deze massa-media in Brussel binnen een tiental jaar uit immigranten bestaan. Desondanks zijn deze erg terughoudend om hun pagina's en hun schermen open te stellen voor immigranten. Momenteel is het zelfs ondenkbaar dat een migrant deel zou kunnen uitmaken van de redactie van een groot dagblad of van de televisie. De massa-media lijken blind te zijn voor hun eigen financiële belangen door hun potentieel "kliënteel" te miskennen...

Een ander belangrijk punt: de belgische pers vindt de informatie over het land van oorsprong van de immigranten niet erg belangrijk. De dagbladen, radio en TV hechten geen informatieve waarde aan wat er bijvoorbeeld in Turkije gebeurt.

Terwijl men klaagt over de overvloed van vreemdelingen in België, vraagt niemand zich af waarom deze menselijke wezens hun eigen land en hun familie verlaten en zichzelf 3000 km verder verbannen, om voor een matig loon te werken in een land waarvan de taal, de godsdienst en de cultuur hun vreemd is. En ondertussen zwijgt men over de omvang van de werkloosheid en over de armoede die ontstond door het economisch systeem dat gebonden is aan het amerikaans monopolie-kapitalisme, men zwijgt over de steeds breder wordende kloof tussen de sociale klassen, in publiciteit stelt men Turkije

voor als het paradijs voor belgische toeristen die een goedkope vakantie willen.

Terwijl in Turkije een bloedige diktatuur verder misdaden pleegt, spreekt men met lof en dankbaarheid over het herstel van rust en orde in dit bolwerk van de atlantische alliantie. De arrestatie van meer dan 200.000 personen in 2 jaar tijd, het systematisch folteren van de meesten van hen, de massaprocessen en de doodstraf-eisen voor meer dan 6000 verzetslieden, hebben slechts een zwakke echo. Men reageert zelfs niet op het feit dat de leiders van DISK, kandidaat voor het EVV, en de meest eminente schrijvers en intellectuelen van Turkije moeten terechtstaan voor inquisitiehoven en dat zij gedoemd zijn tot een langzame dood. Terwijl honderden universiteitsonderrichters geliquideerd worden, verwaardigt men zich niet deze informatie door te geven, tenzij dan in een paar regels.

Aangezien de informatiebron voor het buitenland van de belgische radio en TV en van de dagbladen bijna exclusief bestaat uit bulletins van persagentschappen zoals Associated Press en United Press International, die het monopolie van de informatie hebben, bereiken de gebeurtenissen in Turkije zelf de redacties van deze media niet. De informatie die doorgegeven wordt door turkse democraten in België belandt in de papiermand of wordt geklasseerd in stoffige archieven zonder dat deze media — behalve dan enkele opinie-dagbladen — één enkele regel ervan verspreiden.

Bijgevolg stelt zich volgende vraag:

Welke zijn de communicatiemiddelen van de immigratie? Hoe wordt de publieke opinie over de immigratie gevormd? Hoe maakt ze haar eisen bekend?

Als antwoord hierop werd volgende studie opgesteld.

Ze beperkt zich tot een poging van eerste kennismaking met de communicatiemiddelen waarover de turkse immigranten beschikken. Andere, meer diepgaande stu-

dies zullen in de toekomst op dit gebied moeten gemaakt worden.

Dit dokument is tweedelig. Het eerste deel behandelt de massa-media die zich uit het buitenland tot de immigranten richten, het andere deel de massa-media die georganiseerd zijn binnen de turkse immigratie zelf.

De brochure begint met een gedetailleerde studie van de turkse pers. Op dit gebied heeft de turkse immigratie een eigenaardigheid. De families die de turkse pers domineren publiceren reeds jarenlang speciale Europese edities van de dagbladen die ze in Turkije uitgeven.

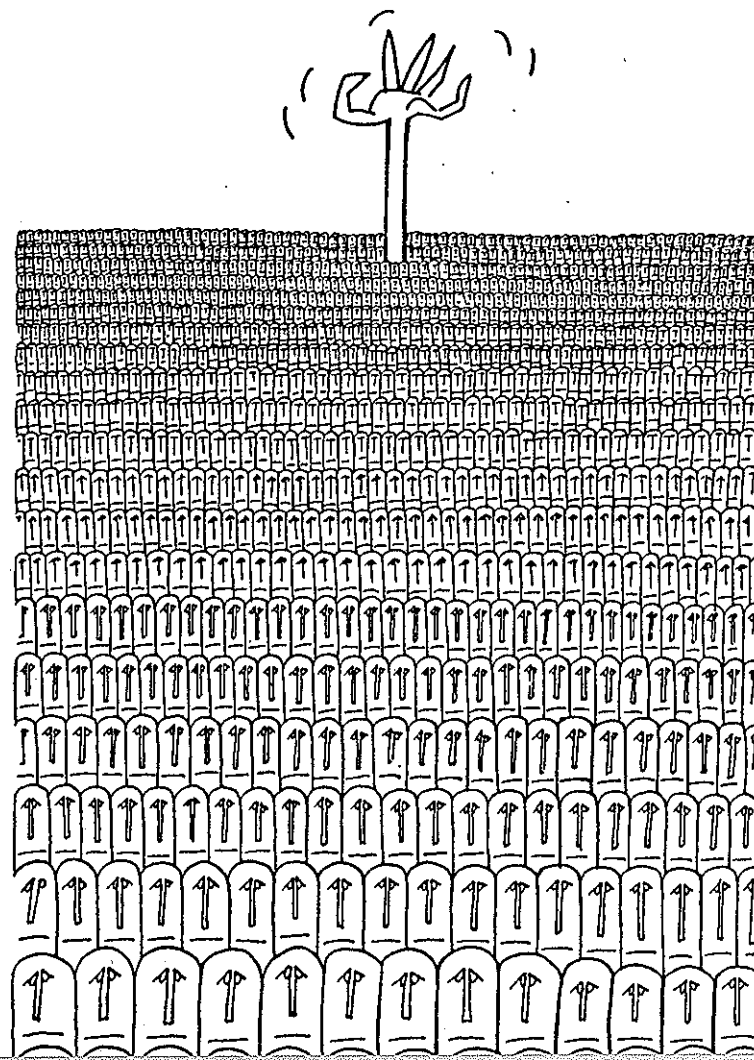
Enerzijds omdat ze een grote voorraad lezers vinden in een bevolking van 2,5 miljoen, anderzijds omdat ze een conditionerende rol vervullen in functie van de belangen van de bewindskringen van Turkije en van de opsluiting in getto's. Om dit mechanisme, dat eigen is aan de immigratie, te kunnen uitleggen aan andere groepen immigranten en aan westerlingen die zich interesseren voor de problemen van de immigratie, zag ik mij verplicht om een gedetailleerde dokumentatie te geven over de samenstelling en de historische ontwikkeling van de turkse pers.

Deze studie werd oorspronkelijk voorbereid voor een conferentie die Information - Diffusion - Immigré (IDI) wilde houden, maar die niet kon doorgaan. Om tegemoet te komen aan de informatienood op dit gebied werd ze herwerkt en gepubliceerd, aangevuld met de laatste gegevens.

Ik moet tevens preciseren dat de interventies van jonge immigranten van de tweede generatie, tijdens het debat dat op 19 en 20 maart 1983 georganiseerd werd door Hajitkoum, over "pers en immigratie", heel belangrijk waren bij de algemene analyse van het probleem.

Doğan Özgüden

IMMIGRATIE UIT TURKIJE

De turkse immigratie (de meest recente van Europa) vertegenwoordigt vandaag een bevolking van ongeveer 2.540.000 mensen, 930.684 daarvan zijn loonarbeiders, de rest zijn leden van hun familie.

Gezien het numeriek belang van deze immigratie is het onontbeerlijk om de ontwikkeling van de massa-media in de turkse taal, waarvan het doel vooral het bereiken van de immigranten-arbeiders en hun families in West-Europa is, te bestuderen.

De verspreiding van turkse immigranten-arbeiders in de voornaamste landen van tewerkstelling ziet er als volgt uit:

<i>West-Duitsland</i>	590.623
<i>Libië</i>	58.864
<i>Frankrijk</i>	55.946
<i>Saoedi-Arabië</i>	55.000
<i>Nederland</i>	47.326
<i>Oostenrijk</i>	34.958
<i>Zwitserland</i>	20.119
<i>België</i>	20.000
<i>Australië</i>	16.000
<i>Irak</i>	10.059
<i>Denemarken</i>	9.327
<i>Zweden</i>	7.000
<i>Groot-Brittannië</i>	2.830
<i>Noorwegen</i>	1.370
<i>Koeweit</i>	893
<i>Iran</i>	369

Volgens recente belgische statistieken bestaat de turkse bevolking in België, inclusief de familieleden, uit 63.587 personen. 30.691 daarvan wonen in Vlaanderen, 17.076 in Wallonië en 15.820 in Brussel.

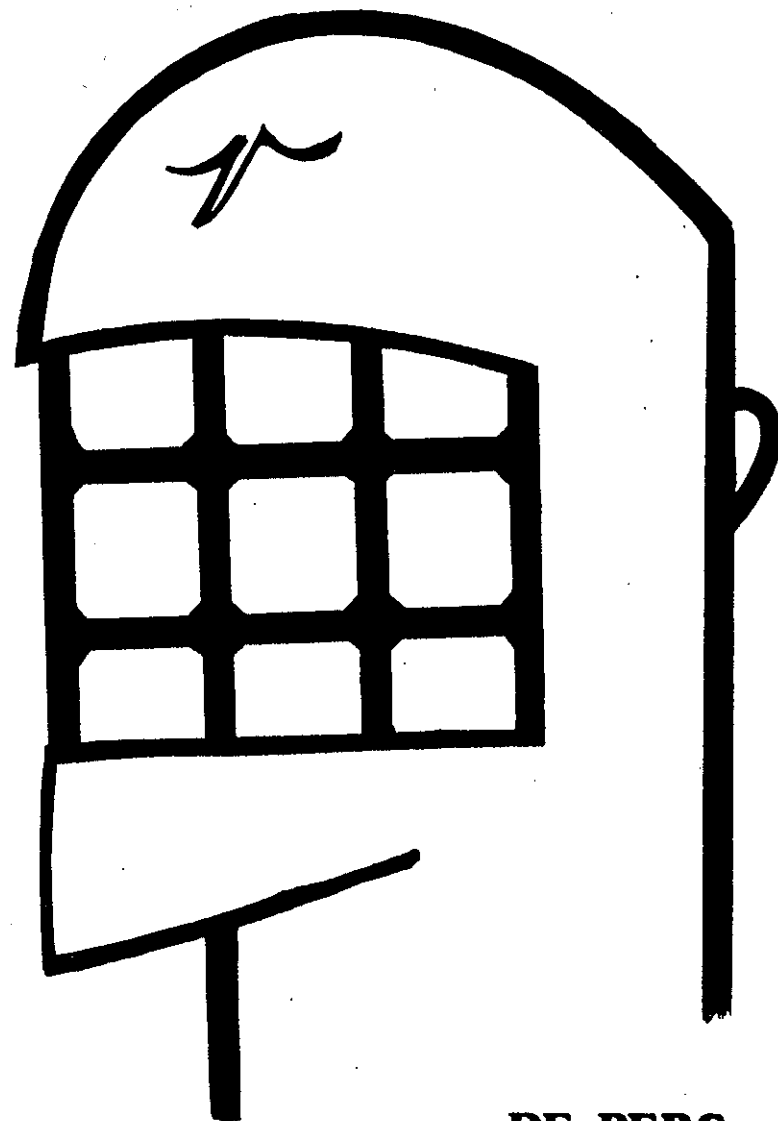
Voor in detail te treden over de communicatieproblemen van de turkse bevolking in Europa is het nuttig enkele bijzonderheden van de turkse immigratie aan te halen:

- De emigratie naar ontwikkelde Europese landen is een voortzetting van de binnenlandse emigratie van landbouwstroken naar relatief geïndustrialiseerde gebieden van Turkije, zoals de streek van Istanbul-Izmit, het Egeïsch gebied en de hoofdstad Ankara.
- Volgens de laatste schattingen heeft Turkije een totale bevolking van 46.505.000 personen. De stadsbevolking vertegenwoordigt 44,2 procent, terwijl de plattelandsbevolking in de meerderheid blijft met 55,8 pc.
- De werkende bevolking was in 1982, 18.081.300. Van de actieve bevolking zijn 3.284.500 personen officieel zonder werk. Maar de werkloosheid, die vooral de plattelandsbevolking treft, bereikt in het dode seizoen 6 à 8 miljoen. De 930.684 migranten-arbeiders zijn natuurlijk niet begrepen in de cijfers van werkloosheid of tekort aan tewerkstelling.
- Op een actieve bevolking van 18 miljoen geniet slechts 4,8 miljoen sociale zekerheid. Werkloosheidsuitkeringen bestaan nog steeds niet. 18,3 procent van de bevolking tussen 15 en 64 jaar geniet sociale zekerheid.
- Demografisch gezien is de turkse bevolking één van de jongste en dynamische: 38,3 pc is tussen 0 en 14 jaar, 57,2 pc tussen 15 en 65 jaar en slechts 4,5 pc is meer dan 65 jaar. Dit is vooral te wijten aan het hoog geboortecijfer (3,7 pc) en het lage sterftcijfer (1,2 pc); wat een aangroei van 2,5 pc tot resultaat heeft. De gemiddelde levensduur is 57 jaar.
- Op cultureel gebied is de graad van analfabetisme in

Turkije tamelijk hoog. Op een bevolking van 33,6 miljoen van meer dan 6 jaar is 38,2 analfabeet. Bij de vrouwelijke bevolking is dat nog meer: 52 procent.

- Desondanks werden de immigranten-arbeiders over het algemeen geselecteerd uit een bevolking die kan lezen en schrijven, dit conform aan de bilaterale akkoorden tussen Turkije en de werkgevendende landen. Daardoor is het percentage van alfabetisatie bij de immigrantenbevolking relatief hoog. Dat betekent dat de geschreven media meer kans hebben de arbeidende bevolking te bereiken dan in Turkije.
- De immigratie van Turkije is de laatst aangekomen. Het recruiteringsproces van immigranten-arbeiders uit Turkije naar België begon in 1961, op aanvraag van FEDECHAR, en ging tot 1974 verder. Door dit feit voelt deze immigratie de totale afwezigheid van een coherente onthaalpolitiek in België nog pijnlijker aan.
- Een belangrijk deel van de immigranten van Turkije in België komen uit de streek van Emirdag. Anderzijds zijn de koerden uit Koerdistan talrijk in de mijnstreek van het land. Een andere categorie wordt gevormd door turken van Joegoslavische oorsprong, die eerst uitweken naar Turkije en die later, toen niet aan hun noden voldaan werd, opnieuw emigreerden naar België.
- De twee laatste jaren was er trouwens een sterke immigratie onder de vorm van politieke verbanning van de christelijke minderheden van Turkije, namelijk de Arameeërs en de Assyriërs uit het zuidoosten.
- Een belangrijk kenmerk van de turkse immigratie is het hoge geboortecijfer. Het demografisch groeipercentage van de turkse bevolking is 25 per duizend, terwijl dat van de Belgische bevolking slechts 0,1 per duizend is. In 1970 waren er in België 20.312 immigranten uit Turkije, momenteel zijn dat er 63.587. Bij deze stijging speelt het hoge geboortecijfer een beslissende rol.

- Het niet bestaan van onthaal- en integratiestructuren voor de immigranten en het tekort aan sociale organisatie maken van deze bevolking een gemakkelijke prooi voor religieuze en nationalistische uitbuiting, wat sinds 1963 door alle opeenvolgende turkse regeringen dan ook toegepast werd.
- Sinds jaren organiseren of steunen de turkse autoriteiten de oprichting van zogenoemde islamitische verenigingen en centra, teneinde de immigranten-arbeiders van Turkije te omsluiten en te controleren, opdat ze zoveel mogelijk geld naar hun land zenden.
- Door het gebrek aan scholing en de onvoldoende kennis van de taal, werken de vrouwen van turkse oorsprong bijna uitsluitend als poetsvrouw, met een statuut van half-time arbeidster, wat hen berooft van heel wat sociale rechten. De werkuren maken het familielevens onmogelijk, te meer daar de turkse vrouwen per traditie "vrouwen aan de haard" zijn. De moeilijkheden zijn op familiaal niveau, vooral dan wat betreft het opvangen van de kinderen, het ergst.
- De toekomst van de 2de generatie is door de specifieke problemen belast. Een kind moet thuis noodgedwongen turks of koerdisch spreken, terwijl het op straat en in de school nederlands of frans moet praten. Gezien de graad van alfabetisatie en de kennis van de ouders, vinden de kinderen niet de nodige hulp om in hun studies te slagen. Een groot percentage van deze kinderen wordt op school dan ook geconfronteerd met een mislukking.
- Kortom, door het feit dat de turkse immigranten van heel ver komen (3000 km) en dat ze in een andere wereld belanden waar de taal, de godsdienst, de kulturele waarden en de tradities totaal anders zijn, uit hun nood aan kommunikatie in hun eigen taal zich op een uiterst belangrijke manier.

DE PERS IN TURKIJE

Hoewel Turkije het vierde land ter wereld is op de lijst van het grootste aantal dagbladen dat er gepubliceerd wordt, (na de VS: 1752; de USSR: 616; Indië: 456; Turkije: 402) staat daar tegenover dat er in het land slechts 45 kranten per duizend inwoners verkocht worden. Turkije komt zo op de 79ste plaats.

De voornaamste reden van die paradox bestaat in het feit dat de meeste dagbladen die in de provincie verschijnen, gepubliceerd worden dankzij regeringssubsidies. Gezien hun financiering gegarandeerd is, maken deze kranten zich geen zorgen of hun lezers al dan niet tevreden zijn. Ze stellen zich tevreden met het verspreiden van de officiële propaganda om hun bron van inkomsten niet te verliezen. Het aantal dagbladen dat voldoet aan journalistieke criteria overschrijdt de 20 niet, en die bladen verschijnen in de grootste steden van Turkije zoals Istanbul, Ankara, Izmir, Adana en Bursa.

De geschreven turkse pers is geconcentreerd in de grootste stad van Turkije, Istanbul. Deze stad is tevens de bakermat van de turkse pers. Hoewel de drukkunst reeds in 1727 in Turkije geïntroduceerd werd, verscheen de eerste turkse krant pas in de helft van de 19de eeuw.

Takvimi Vekayi (Kronieken), gesticht in 1831, was in feite een officiële krant. Daarom werd *Tercüman-ı*

Ahval (Vertolker van de Gebeurtenissen), gesticht in 1860, als het eerste echte turkse dagblad beschouwd.

In de gecentraliseerde en despotische structuur van de ottomaanse maatschappij was het onmogelijk een opinieblad naar westers model te scheppen. De eerste dagbladen die verschenen werden over het algemeen gepubliceerd in het kader van de kunstmatige hervormingen, opgelegd door de soeverein teneinde de verdediging van de belangen van het westen te garanderen.

Desondanks begon de revolutionaire bourgeois-beweging, onder leiding van de Jonge Turken, in de 2de helft van de 19de eeuw, clandestiene dagbladen te publiceren met het doel hun ideeën te verspreiden. Deze activiteiten werden zelfs in verbanning verder gezet in Europese landen. Al deze publikaties droegen bij tot de realisatie van de eerste bourgeois-hervorming op politiek gebied: het uitroepen van Mesrutiyet (een parlementair regime onder de heerschappij van de Sultan) in 1876.

Maar deze poging tot demokratizering van het regime mislukte een paar jaar later; zij werd gevolgd door het uitroepen van de tweede Mesrutiyet in 1908.

Tijdens de korte periode van vrijheid die volgde op de Revolutie van de Jonge Turken verschenen er honderden dagbladen in heel het Ottomaanse rijk. Hoewel het nationalisme het voornaamste thema van de meeste van die dagbladen was, verschenen in die periode tevens de eerste socialistische dagbladen. De diktatuur van Enver Pacha en zijn bondgenoten maakte een eind aan die relatieve vrijheid; alle progressistische dagbladen en periodieken werden tijdens de nootdostand verboden.

Permanente druk op het intellectueel leven

Na de periode van relatieve vrijheid volgde dus een harde repressie. Dit vervolg kenmerkte de evolutie van het culturele en intellectuele leven in Turkije. Na de 2de wereldoorlog kende de turkse pers opnieuw een periode

van vrijheid tijdens de 3 jaar durende Oorlog voor de Nationale Bevrijding (1919-1922).

Tijdens de oorlog werden in Anatolië verscheidene dagbladen gepubliceerd met het doel de bevrijdingsbeweging te steunen. Twee socialistische dagbladen, *Yeni Dünya* (De Nieuwe Wereld) en *Aydınlık* (Klaarheid) werden tijdens die periode uitgegeven.

Nochtans werd *Yeni Dünya* korte tijd voor de overwinning verboden, hetzelfde gebeurde twee jaar na dien met *Aydınlık*. Alle uitgevers en journalisten werden gearresteerd door de nieuwe reformistische bourgeois-leiders.

Tot het einde van de 2de wereldoorlog oefenden de kemalisten hun terreur uit. Er werd officiële censuur toegepast om de pers aan banden te leggen. Bovendien nam men uit de strafwet van Mussolini anti-demokratische artikels over die alle socialistische publikaties en deze die de nationale rechten van de Koerden verdedigden, verboden. De hoofdredacteuren werden tot gevangenisstraf veroordeeld omdat ze propaganda gemaakt hadden voor de hegemonie van de arbeidersklasse en voor het separatisme. De artikels 141 en 142 van de turkse strafwet bestaan nog steeds. In deze atmosfeer van onverdraagzaamheid zat Nazım Hikmet, de bekende turkse dichter, 13 jaar opgesloten in de gevangenis.

Na de tweede wereldoorlog volgde een periode van liberalisering met het introduceren van het partijenpluralisme in het politiek leven van Turkije. De ontevredenheid van de arbeiders speelde een belangrijke rol bij het veranderen van het partijensysteem; na een paar maanden echter kwamen de partijen van de dominerende klassen overeen om links uit het politiek arena te verwijderen en om alle socialistische publikaties te verbieden. Het meest invloedrijke dagblad uit die periode, *Tan* (Aurora) werd aangevallen en verwoest door benden fascistten in dienst van de regering. Honderden socialistische en progressistische schrijvers, journalisten en artiesten

werden gearresteerd of waren verplicht uit Turkije te vluchten.

Tijdens de periode van 1946 tot 1960 nam de invloed van de VS op Turkije op beslissende wijze toe. Ideologisch gezien diende het anti-communisme als gids voor de politiek die de Staat volgde; de door de staat overgenomen turkse pers en radio bevatten voorbeelden van een koortsachtig Mc Carthisme. Tot 1960 stelden niet alleen de socialisten maar ook de progressistische schrijvers, denkers en intellectuelen die het waagden kritiek te leveren op de hegemonie van de Verenigde Staten over Turkije of op de pro-amerikaanse regeringspolitiek, zich bloot aan de politieke terreur.

De militaire interventie van 1960 - gesteund door de onderdrukte klassen en de bevolkingslagen die tegen het despotisch regime van Menderes waren - had de adoptie van een democratische grondwet tot gevolg. Dankzij die grondwet kende de turkse pers opnieuw een periode van relatieve vrijheid. In de kiosken verschenen veel socialistische dag- en weekbladen. *Aksam* (Avond), een dagblad van linkse strekking slaagde er zelfs in zijn aantal lezers op te voeren tot 300.000. De weekbladen *Yön, Ant, Türk Sohu* en *Aydınlık* speelden de rol van avant-garde door de socialistische ideeën te verspreiden onder de volksmassa.

De militaire staatsgreep van 12 maart 1971 maakte echter opnieuw een einde aan de persvrijheid. Behalve een interval van enkele jaren ging men door met het verbieden van bladen en het arresteren van journalisten, schrijvers en intellectuelen, vooral in het begin van 1979, na het uitroepen van de staat van beleg in 20 provincies van Turkije en na de militaire coup van 12 september 1980. Momenteel wordt de turkse pers aan banden gelegd door de militaire censuur en honderden journalisten worden vervolgd voor hun artikels. Verscheidene dagbladen en revues werden door de militairen verboden. (*noot van de redactie*: voor gedetailleerde informatie over de repressie van het intellectueel leven in Turkije: Info-Türk,

Een Jaar Fascistische Militaire Diktatuur, 1981 en Tweede Jaar Militaire Fascistische Diktatuur, 1982; Info-Türk, La Liberté de Pensée à la Militaire, 1982)

Monopolie in de turkse pers

Parallel met de ideologische oriëntatie van de turkse pers na de tweede wereldoorlog, werden de eigenaars van dagbladen, die trouw de officiële richtlijnen volgden, beloond voor hun gehoorzaamheid.

Terwijl het dagblad met de grootste oplage op het einde van de 2de wereldoorlog nauwelijks 20 à 30.000 exemplaren haalde, bereikte *Hürriyet* (Vrijheid) in 1960 in zijn eentje 500.000 lezers, dit dankzij zijn sensationeel karakter. Tijdens de koude oorlog buitte de krant het anti-communisme uit en tijdens de conflicten tussen Griekenland en Turkije in verband met Cyprus buitte het de nationale gevoelens uit. Zo bekleedt *Hürriyet* een belangrijke plaats in de turkse dagelijkse politiek.

Hürriyet, evenals andere regeringsgezinde dagbladen, genoot enorme financiële steun van de staatsbanken en van de opkomende bourgeoisie die in de kranten publiciteit maakte om zijn markt en zijn cliënteel uit te breiden. Bovendien werden deze bladen rechtstreeks door de regering geholpen, hetzij door subsidies, hetzij door officiële advertenties.

Op die manier profiteerden dagbladen zoals *Milliyet*, *Tercüman* en *Günaydın* van de mogelijkheden die hun geboden werden.

Deze persreuzen konden ook willekeurig welke op punt gestelde technologie zoals de offset-drukkers importeren.

Het verbieden van de progressistische dagbladen maakte het voor hen mogelijk om ook de lezers van links te bereiken; in korte tijd was de sector van de pers onder controle van slechts enkele families.

Voorlopig zijn de twee grootste dagbladen van Tur-

kije, *Hürriyet* en *Günaydın*, eigendom van de familie Simavis. Het derde, *Günes*, werd na de coup van 1980 gelanceerd door een financiële groep, Kozanoglu-Cavusoglu, die veel investeerde in het Midden-Oosten. Het vierde dagblad, *Tercüman*, is eigendom van de familie Ilicak, die ook investeerde in diverse sectoren van de economie. Het 5de, *Milliyet*, was tot de coup van 1980 in handen van de familie Karacan, maar werd niet lang geleden gedeeltelijk overgenomen door de grootste financieringsgroep van Turkije, *Koç Holding*.

Volgens cijfers van mei 1982 bezitten 5 dagbladen van Istanbul tesamen 85 pc van alle dagbladen die in Turkije in omloop zijn:

TITEL	STREKKING	DAGELIJKSE OPLAGE
<i>Günaydın</i> (Goeiedag)	rechts	833.623
<i>Hürriyet</i> (Vrijheid)	rechts	539.818
<i>Günes</i> (Zon)	centrum-rechts	484.299
<i>Tercüman</i> (Vertolker)	extreem-rechts	396.779
<i>Milliyet</i> (Nationaliteit)	centrum-rechts	206.504

Cumhuriyet (Republiek), het enige democratische dagblad, kan de 100.000 exemplaren niet overschrijden. Het blad wordt steeds beschouwd als de vertegenwoordiger van de anti-imperialistische traditie van het kemalisme. De militaire junta verdraagt zelfs het bestaan van een dagblad zoals *Cumhuriyet* niet, en verbodt verschillende malen zijn publikatie, voor periodes tot 3 weken.

Aangezien slechts 5 dagbladen zich kunnen permitteren papier en technisch materiaal te importeren, waren de progressieve uitgevers verplicht zich het nodige materiaal aan te schaffen op de zwarte markt. Als men alle anti-demokratische druk die op hen uitgeoefend wordt in aanmerking neemt, begrijpt men dat ze niet kunnen rivaliseren met de eerder vermelde families.

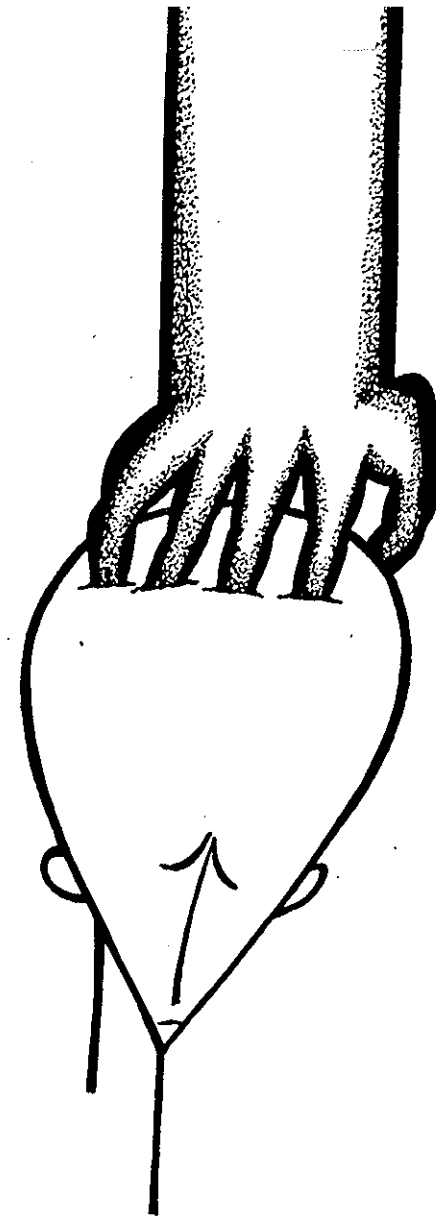
Ondanks de gunstige omstandigheden slaagt ook de bourgeoisie er niet in de oplage van hun dagbladen te verhogen. Zij blijft steeds op ongeveer 2 miljoen exemplaren. Men kan zelfs van een impasse spreken.

Zich bewust van dit probleem begonnen de dagbladen-families andere afzetmarkten te zoeken. Hun eerste poging bestond in het lanceren van weekbladen over film en gemengde berichten, vrouwenbladen, humor- en pornografiebladen enz... Zoals blijkt uit volgende tabel zijn de weekbladen met grote oplagen in het bezit van dezelfde families:

Titel	Familie	Wekelijkse Oplage
<i>Gırgır</i> (Humor)	Simavi	382.000
<i>Milliyet-Çocuk</i> (Kind)	Koç/Karacan	382.000
<i>Fırt</i> (Humor)	Simavi	111.000
<i>Elele</i> (Vrouw)	Simavi	100.000
<i>Carsaf</i> (Humor)	Simavi	75.000
<i>Hey</i> (Popmuziek)	Koç/Karacan	60.000
<i>Milliyet-Sanat</i> (Kunst)	Koç/Karacan	10.000

(Bron: *Almanak van Turkije, 1982*)

Nochtans kan het publiceren van weekbladen de verliezen niet compenseren. De families richtten zich dus tot een ander publiek: dat van de immigranten-arbeiders in het buitenland.

**TURKSE PERS
BESTEMD VOOR
DE IMMIGRATIE**

In het begin van de jaren zeventig was het publiceren van turkse dagbladen in Europa niet erg rendabel. Maar in tien jaar tijd ging een nieuwe markt open.

Een voorbeeld: het meest invloedrijke dagblad van Turkije, *Hürriyet*, drukt 100.000 exemplaren voor een uitgeweken bevolking van 2,5 miljoen personen, terwijl de dagelijkse oplage in Turkije voor een bevolking van 45.000.000 personen, niet meer dan 600.000 exemplaren is. Deze cijfers zijn respectievelijk 90.000 en 400.000 voor het dagblad *Tercüman*. Dat bewijst dat de turkse immigranten-arbeiders graag deze kranten lezen.

Anderzijds betaalt een immigrant 25 BF voor een nummer van *Hürriyet*, terwijl de krant in Turkije voor 8 BF verkocht wordt, wat de onderneming nog winstgevend maakt.

Ook uit publicitair oogpunt vertegenwoordigen de europese edities van de turkse kranten een winstgevend investering.

De aanwezigheid van 900.000 loontrekkenden in het buitenland betekent een maandelijks totaal inkomen van

20 miljard BF. Aangezien blijkt dat de turkse immigranten de neiging hebben om goederen te verbruiken die overeenkomen met hun traditionele smaak, richtten turkse ondernemers in Europa een parallel distributiesysteem op. Zij produceren om het even wat dat de immigranten-arbeider aantrekt, zelfs goederen die reeds geproduceerd werden door Europese firma's, maar ze geven ze een voor de immigrant aantrekkelijk aspect.

Deze nieuwe markt was natuurlijk aanleiding voor het ontstaan van nieuwe handelsmilieus en van een wilde competitie in de verkoop van goederen en diensten aan de turkse immigrantenbevolking; men was verplicht publiciteit te maken langs de Europese edities van de turkse kranten. Wegens de overvloed aan publiciteit bevatten de Europese edities 16 à 18 bladzijden, terwijl de turkse uitgave slechts uit een tiental bladzijden bestaat.

Een dergelijke markt opende 2 nieuwe mogelijkheden voor de bezitters van de turkse dagbladen:

1. Enorme inkomsten in vreemde deviezen. In een land als Turkije, dat lijdt aan een tekort aan sterke deviezen, konden deze families alle nieuwe technieken op gebied van drukken invoeren: wisselstukken, papier, clichés, enz...
2. Dankzij de invloed die ze bij de turkse immigranten verwierven, lanceerden de kranten andere economische projecten zoals het oprichten van industriële, toeristische en commerciële ondernemingen, en dit met de spaargelden van de immigranten-arbeiders. De familie Ilicak richtte bijvoorbeeld een textielcomplex op en de Simavi-familie begon met een woningsproject. Duitse reuzen zoals Thyssen zijn zich bewust van de ophoping van sterke munten, gespaard door immigranten. Zij richten gemengde maatschappijen op voor investeringen in Turkije en ze maken gebruik van de Europese edities van de turkse kranten om hiervoor reclame te maken.

In de exploitatie van de nieuwe markt gaan bepaalde families zover dat ze zich moderne drukkerijen in Frank-

furt-Am-Main aanschaffen, en zowel Europese als hun eigen publikaties drukken. Tijdens de staking van de Britse drukkers stelde de familie Ilicak zijn installaties in Frankfurt ter beschikking van de *London Times*. Uit solidariteit weigerden de bedienden van de drukkerij het dagblad te drukken.

Productie en inhoud van de Europese edities

De redakties van de Europese edities bevinden zich meestal in Istanbul. De lay-out en de samenstelling worden gedaan in de belangrijkste burelen van de dagbladen.

Hoewel bepaalde pagina's of artikels, die ook de immigranten-arbeiders interesseren, identiek zijn in de originele en de Europese edities, worden de meeste pagina's samengesteld in functie van de immigranten. Een volledig net van correspondenten, beroeps en vrijwilligers, zendt berichten en reportages door langs moderne transmissiemiddelen zoals telex, telefotografie, fax enz...

Gezien de meeste turkse immigranten in West-Duitsland wonen, heeft het grootste deel van het nieuws betrekking op deze bevolking. Toch kan men ook nieuws vinden over het dagelijks leven, de problemen en de eisen van de turkse immigranten in België, Frankrijk, Nederland, Groot-Brittannië, Zwitserland, Oostenrijk, Denemarken, Noorwegen en Zweden, evenals Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en de olie-producerende landen.

De lay-out van het dagblad wordt onmiddellijk per vliegtuig op offset-film naar Frankfurt gestuurd. In de drukkerij is het altijd mogelijk om op het laatste ogenblik een volledig blad of een gedeelte ervan te wijzigen.

Zelfs bij slecht weer of op een godsdienstige feestdag, wanneer er in Turkije geen kranten zijn, kunnen die departementen hun eigen kranten produceren dankzij hun technische mogelijkheden.

Op de voorpagina's van de Europese edities vindt men over het algemeen politieke informatie, de schanda-

len en de nieuwsberichten die onmiddellijk betrekking hebben op de immigranten-arbeiders. Het 2de blad is identiek aangezien het gewijd is aan artikels van de redactie. De lezersrubriek bevat echter eerder brieven van immigranten dan brieven uit Turkije. De sportpagina's en deze over ontspanning in Turkije blijven hetzelfde, andere bladzijden met nieuwsberichten zijn daarentegen totaal anders, evenals bepaalde publiciteit.

De verdeling van turkse dagbladen in Europa gebeurt door gespecialiseerde firma's in elk land. Vandaag worden de voornaamste turkse kranten die eerder vermeld werden, in alle krantenkiosken van de wijken waar turkse arbeiders wonen, verkocht. De turkse kranten bieden abonnementen aan voordelige prijzen, evenals geschenken aan.

Wat betreft hun politieke strekking propageren de bladen dezelfde ideeën als in Turkije. Zij zijn er niet mee tevreden rechts te zijn; zij steunen tevens de rechtse organisaties in Europa en voeren zelfs een provocerende campagne tegen de progressistische turkse organisaties en vakbonden. Alleen *Milliyet* bleef op dit gebied gereserveerd, tot zijn hoofdredakteur vermoord werd door de "grijze wolven". Na zijn dood volgde het dagblad een meer rechtsgerichte lijn. Toch behouden sommige redacteuren hun onbevangenheid en hun democratische ideeën. Hun plaats bij de krant is echter in gevaar sinds de holding Koç het blad overnam.

De twee ideologische wapens van de dagbladen zijn het nationalisme en het godsdienstig fanatisme.

In 1974, tijdens de affaire Cyprus, voerden ze een nationalistische campagne onder de turkse arbeiders in het buitenland en hitsten ze hen op tegen hun griekse kameraden. Het resultaat daarvan was het inzamelen van enorme sommen voor de oorlogsindustrie, afkomstig van de turkse arbeiders in het buitenland. Volgens de laatste cijfers bedragen de schenkingen van uitgeweken arbeiders aan de Stichting voor de Versterking van het Leger te Land, 650 miljoen BF.

Onlangs begonnen de turkse kranten met het organiseren van muzikale en godsdienstige feesten om hun invloed op de turkse arbeiders te vergroten. *Hürriyet* organiseert bijvoorbeeld ieder jaar concerten in vele duitse steden, waaraan de meest populaire zangers en artiesten van Turkije deelnemen. *Tercüman* organiseert ieder jaar een ceremonie van collectieve besnijdenis.

De opportunistische houding van de commerciële turkse dagbladen heeft als resultaat dat de turkse immigranten zich regroeperen in getto's en dat de integratie van de turkse immigratie in de onthaalmaatschappij bemoeilijkt wordt. De vijandigheid tegenover de andere immigranten, vooral tegen de Grieken, wordt aangemoedigd. De nationalistische gevoelens worden uitgebuit en men maakt handig gebruik van spanningen zoals bijvoorbeeld tussen Turkije en Griekenland.

Naast de Europese edities van de turkse kranten lanceerden bepaalde zakenmilieus ook kranten die speciaal bestemd zijn voor de turkse immigranten-arbeiders. Maar gezien zij geen enkele nationale basis hebben in Turkije blijft hun succes uiterst beperkt en worden zij door hun uitgever gebruikt als pressiemiddel en als propaganda voor hun ondernemingen op ander commercieel gebied.

Een nieuwe onderneming: de turkse lobby

De turkse commerciële bladen die de absolute controle hebben over de geschreven pers (het betreft hier de publikaties in de turkse taal in Europa) hebben zich, vooral na de militaire coup van 12 september, een nieuwe opdracht toegeëigend: het vormen van turkse lobby's in het buitenland, in de landen en de streken waar de turkse bevolking het grootst is.

Gezien de reactie van de internationale publieke opinie op de staatsterreur in Turkije, wat vooral in Europa een isolement op politiek gebied met zich meebrengt, heeft de militaire junta sinds het begin van zijn bewind de noodzaak van een propaganda-apparaat aangevoeld.

Daarom werden de middelen voor de staatspropaganda versterkt, het aantal cultuur- en persattachés werd verhoogd en men begon periodieken in vreemde talen uit te geven.

Nochtans konden deze ondernemingen zich niet geloofwaardig maken in de ogen van de democratische milieus. Onder het voorwendsel dat Turkije omringd en geïsoleerd zou zijn door vijandige machten, gaf deze pers zichzelf de opdracht deze kring te doordringen en propaganda te maken voor het huidig regime. Dit alles wordt de turkse arbeiders voorgeschoteld als een plicht tegenover het vaderland.

Dit zegt de junta en de hiervan afhankelijke pers: *“De verantwoordelijken voor de isolatie van het turks regime op internationaal niveau zijn de griekse en de armenese pressiegroepen die reeds jarenlang akties voeren in de Verenigde Staten en in diverse landen in Europa. Zij voeren, vooral sinds de coup van 12 september 1980, een destruktieve campagne tegen Turkije, op diplomatiek, politiek en kultureel gebied, in samenwerking met linkse turkse organisaties. Als de turkse zangers en groepen die deelnemen aan de Eurovisie steeds als laatste gerangschikt staan, dan zijn zij daar verantwoordelijk voor.”*

Het wachtwoord “een turkse lobby vormen tegen de anti-turken” werd vooreerst gelanceerd door het dagblad *Hürriyet*. Later ging men over tot de vorming van een propagandanet, dat vooral de immigranten uit Turkije als doelwit nam met de financiële steun van turkse ondernemers en dan vooral van rechtse verenigingen.

Het propagandamateriaal van de turkse lobby steunt vooral op het anti-hellenisme, het anti-armenisme en het anti-communisme. Dergelijke campagne kan door religieuze, chauvinistische en anti-communistische propaganda, natuurlijk een belangrijke weerslag hebben op de milieus van geconditioneerde turken.

Twee wetswijzigingen die de arbeider uit Turkije beletten zich tegen het regime te keren, spelen trouwens de rol van pressiemiddel in de vorming van deze turkse

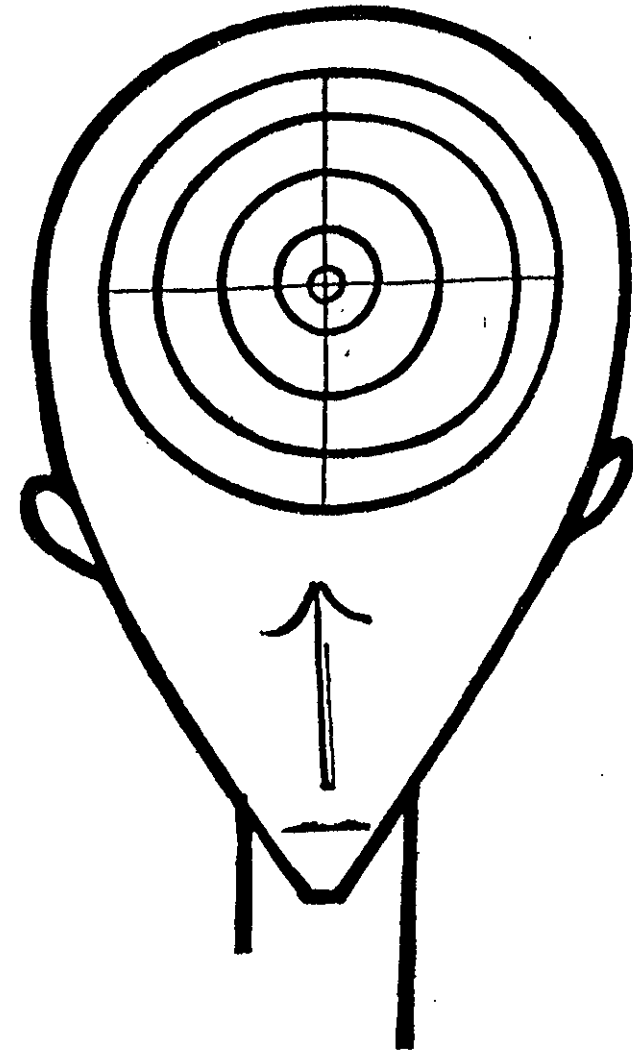
lobby. Zo kan men de pas van een turks burger annuleren onder het voorwendsel dat hij “in het buitenland activiteiten tegen Turkije voerde”. Daarbij zouden personen die zich in een dergelijke situatie bevinden, beroofd worden van de turkse nationaliteit en hun bezittingen in Turkije zouden in beslag genomen worden indien ze niet naar Turkije terugkeren om zich daar binnen de vastgestelde termijn aan de autoriteiten over te geven.

Het effect van die wijzigingen blijft efficiënt, vooral bij de immigranten van de eerste generatie die al hun gespaarde geld, vooral de eerste jaren dat ze in Europa verbleven, in de aankoop van gebouwen en bouwgronden in Turkije gestoken hebben.

De turkse dagbladen die in Europa verschijnen hebben zichzelf trouwens nog een andere opdracht gegeven: de rol spelen van woordvoerder van de turkse gemeenschap. De titels van de artikels in de dagbladen worden geformuleerd alsof ze het standpunt en de interpretatie van de turkse arbeiders reflekteren.

Het extreem-rechts dagblad *Tercüman*, dat op dit gebied de rol van avant-garde speelt, organiseert ieder jaar een congres van immigranten-arbeiders in Turkije. De verkozen afgevaardigden voor de vergaderingen, die de leiders van rechtse verenigingen uit verschillende streken en landen van Europa groeperen, worden op kosten van het dagblad naar Turkije gestuurd om aan het congres deel te nemen. De eisen en de voorstellen die vooraf door het dagblad opgesteld zijn worden door het zogenaamd congres, waaraan tevens de premier en de ministers als gasten deelnemen, geratificeerd. Naderhand worden de personen officieel voorgesteld aan Generaal Evren.

Die eisen en voorstellen omvatten ook wel deze met betrekking tot het oplossen van een hele reeks economische, sociale en culturele problemen die de immigranten ontmoeten in het dagelijkse leven. Maar de oplossingen ervoor worden op zo'n manier voorgesteld dat ze tot de versterking van de exploitatiebanden, die reeds bestaan tussen Turkije en Europa, leiden.

**UITZENDINGEN
BESTEMD VOOR
DE IMMIGRATIE**

Als men de moeilijkheden in aanmerking neemt die de turkse immigranten-arbeiders hebben in verband met de uitzendingen in de taal van het land waar ze verblijven, komt het belang van de uitzendingen die voor deze groepen bestemd zijn vanzelf tot uiting.

Dit genre van uitzendingen heeft trouwens een vitale functie: door het feit dat de turkse immigratie - vooral de eerste generatie - zich niet gemakkelijk kan aanpassen aan de levenswijze, de muziek en de ontspanningsnormen van het europees land waar ze verblijven, hebben ze steeds de stem, de muziek en de beelden van hun geboorteland nodig. Ze vinden daarin het enige middel om de omstandigheden van hun verbanning te aanvaarden. Daarom zijn die uitzendingen uiterst belangrijk voor die bevolking.

Bijna iedere turkse arbeidersfamilie heeft, hoe hard de levensomstandigheden ook zijn, een goed radio-toestel, een kleurentelevisie met groot scherm en een bandopnemer. Daar moeten tevens video's, die de laatste tijd steeds meer in trek zijn, aan toegevoegd worden.

Radio-uitzendingen uit Turkije

De zender die het meest door de turkse arbeiders-immigranten beluisterd wordt is zonder twijfel "De Stem van Turkije", die rechtstreeks uit Turkije uitzendt. De uitzendingen van deze radio, die bestemd zijn voor turkse immigranten die zich in Europa, het Midden-Oosten, de Verenigde Staten, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland bevinden, worden gerealiseerd door de TRT, een staatsinstelling die onder absolute controle van het politiek bewind staat. Er wordt uitgezonden van 13 h 55 tot 17 h 45 en van 6 h 55 tot 01 h (turkse tijd) op 19,31 en 41 meter kortegolf. Onlangs werd de kracht van de zenders op bevel van de junta verhoogd tot 1750 kilowatt, teneinde de "turkse arbeiders te beschermen tegen funeste en buitenlandse invloeden", door te concurreren met die invloeden.

De Stem van Turkije zendt bijna om het uur een gesproken nieuwsbericht over Turkije uit. Het dominerende thema in die berichten bestaat uit propaganda ten gunste van de beslissingen van het politiek bewind. Het "uur van de strijdkrachten" werd op bevel van de junta aan het programma toegevoegd om de nationale gevoelens van de turkse arbeiders levendig te houden. Deze uitzending duurt een vijftiental minuten. Men spreekt er trouwens ook geregeld over fragmenten van de geschiedenis van de turken en het heersende thema in de uitzendingen is "de superioriteit van het turkse ras". Men legt dikwijls de klemtoon op het feit dat de turk ten tijde van het Ottomaanse rijk "de meester" van verscheidene naties in Europa was, en men vraagt de turkse arbeider de "nationale eenheid te verdedigen".

Twee maal per dag geeft men ook verzen uit de koran, evenals religieuze diensten en gesprekken om het geloof van de turkse arbeiders levendig te houden.

De uitzendingen van populaire muziek nemen de meeste tijd van het dagelijks programma van de Stem van Turkije in beslag, dit om het luisterpubliek te ver-

groten, aangezien het "nieuws uit Turkije" slechts weinig luisteraars aantrekt.

Radio-uitzendingen uit andere landen

Naast de Stem van Turkije zijn er nog andere uitzendingen die bestemd zijn voor de turkse immigranten arbeiders. We kunnen ze in 3 categorieën rangschikken:

a) De uitzendingen in het turks van andere radiozenders uit verschillende landen, die zich vooral tot het volk van Turkije richten: de Stem van Amerika, de BBC, Radio Moskou, Radio Sofia, Radio Budapest en de WDR (duitse radio). Ook radiozenders uit de arabische buurlanden richten zich tot de inwoners van het zuidelijk deel van Turkije en de griekse radio richt zich tot de bewoners van de Egeïsche kust, waar hij veel beluisterd wordt.

Natuurlijk worden de uitzendingen van de Europese landen en van de socialistische landen beluisterd door de turkse immigranten-arbeiders die zich in Europa bevinden, en deze van de arabische landen door de turkse arbeiders die in die landen verblijven.

b) De uitzendingen in het turks van radio's van de omliggende landen: Volgens een onderzoek, gepubliceerd door de Raad van Europa, kan men 3 categorieën uitzendingen onderscheiden:

"De eerste categorie betreft de staten die uitzendingen maken voor deze bevolking zonder er veel over te weten noch te weten hoe de uitzendingen te maken (...) Het resultaat is een slechts produkt dat slecht ontvangen wordt door degenen voor wie het bestemd is; men is niet in staat iets anders te produceren dan een nostalgische vertoning van onvoldoende gecultiveerde produkten voor niet-ontwikkelde personen.

"De tweede categorie is die van de staten die, bezorgd over hun aantal en over de problemen die de immigranten meebrengen, besloten om tijd te maken op de anten-

ne voor nationale uitzendingen. De impliciete motive-ring (en dikwijls expliciete) was en blijft aan de migranten een supplement ontspanning te geven en nuttige en noodzakelijke informatie door te geven opdat de autoch-tone bevolking niet gestoord zou worden en om de amb-tenaren van de openbare diensten, waarmee de immi-granten te maken krijgen, niet te enerveren.

“De derde categorie in het gebruik van de media zijn de staten die massaal handenarbeid invoeren en die hier-door een internationaal prestige te verdedigen hebben. De uitzendingen worden een middel om de solide orga-nisatie van het geheel aan te tonen. Het resultaat: uitzendingen die heel goed in mekaar gestoken zijn maar waarvan de inhoud secundair of zelfs afwezig is, en waarin men het migrantenpubliek oproept om een meer passieve rol te spelen dan in de 2 andere categorieën.” (Bruno Ducoli, Anne Martynow-Remiche, *Les Grands Media au Service de l'Identité culturelle des travailleurs migrants*, Raad van Europa, Strasbourg 1979).

Volgens dezelfde studie worden er in de volgende landen programma's in het turks uitgezonden: West-Duitsland, België, Denemarken, Frankrijk, Nederland, Zweden en Zwitserland.

Van die landen heeft West-Duitsland de beste en meest voldoening schenkende uitzendingen. De duit-se radiostations, WDR, SDR, SWF, NDR, RB en SFB geven in hun uitzendingen in het turks, die 40 minuten per dag duren, evengoed, informatie over Turkije als over West-Duitsland, en evengoed internationale aktualiteiten als nuttige informatie over de immigranten-arbeiders.

Deze uitzendingen van de duitse radio zijn van uit-zonderlijk belang in een periode dat de turkse pers ge-censureerd is en de Stem van Turkije in feit de stem van de junta geworden is.

Deze uitzendingen worden trouwens ook beluisterd door de turkse arbeiders in de buurlanden, die bij de duitse grens wonen.

In België zijn er iedere woensdag op de RTBF uit-

zendingen in het kader van *Interwallonie* en iedere vrij-dag op de BRT in het kader van *Voel je thuis*. Beide uit-zendingen duren een half uur.

Naast de uitzendingen van de staatsradio's van de landen van onthaal, beginnen ook vrije radio's sedert en-kele jaren, op bepaalde uren en dagen, zendtijd te beste-den aan de migranten.

Sedert 1980 zendt Radio Micro Climat in België ie-dere donderdag tussen 20 en 22 h programma's in het turks uit. Ook bepaalde vrije radio's van La Louvière, Antwerpen en Limburg zenden op bepaalde dagen in het turks uit.

TV - uitzendingen

Volgens hetzelfde onderzoek dat gepubliceerd werd door de Raad van Europa hebben slechts 2 europese lan-den, namelijk Nederland en West-Duitsland, geregeld te-levisie-uitzendingen die bestemd zijn voor de turkse mi-granten.

In het programma *Mosaique*, dat op zondagmorgen op het derde net van de franse TV, Fr 3, uitgezonden wordt, hoort men soms turkse muziek en dansen.

In West-Duitsland wordt één van de programma's in het turks gerealiseerd in samenwerking met de turkse TV, terwijl het andere onafhankelijk gemaakt wordt.

Het gemeenschappelijk programma van de ZDF en de TRT wordt om de 2 weken op zaterdag uitgezonden. In het deel van het programma dat in Turkije opgeno-men wordt en dat een half uur duurt, behandelt men nieuwsberichten en reportages over Turkije en geeft men muziekshows. Daarna krijgt men een reeks informatie van de ZDF over de migranten. De presentatie van de uit-zending gebeurt afwisselend in het turks en het Duits, of soms in het turks met Duitse onderschriften.

In de uitzending *Ihre Heimat, unsere Heimat* daarentegen, die om de twee weken's zondags uitgezonden wordt door de WDR, worden alle berichten en commentaren, behalve de shows en reportages die in Turkije opgenomen worden, opgesteld door de turkse redactie van de WDR. Door dit feit blijken de uitzendingen van de WDR geloofwaardiger te zijn dan deze van de ZDF. Gezien de druk die door de turkse regering uitgeoefend wordt op de duitse overheid, wordt aan de berichten over de schending van de mensenrechten in Turkije dikwijls stilzwijgend voorbijgegaan.

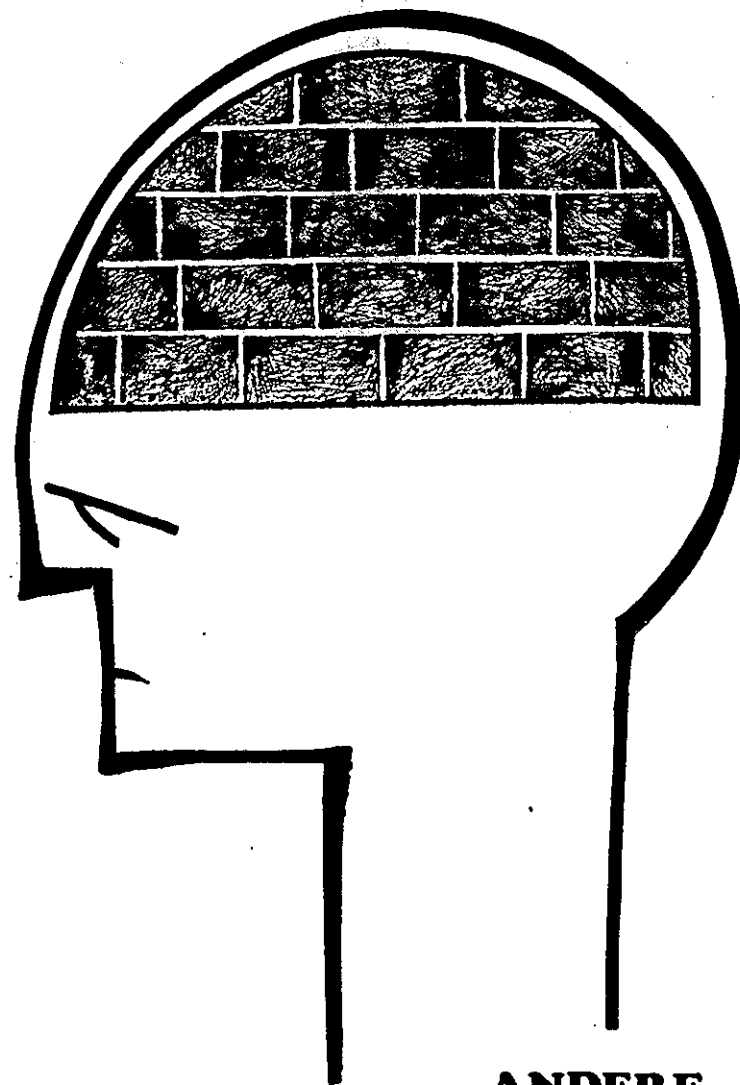
In de programma's van de WDR, die ongeveer 20 minuten duren, behandelt men ook berichten uit West-Duitsland, het merendeel van die berichten hebben betrekking op het leven van de migranten.

Op de nederlandse TV is er iedere donderdag een programma in het turks, dat 10 minuten duurt. Wegens hun korte duur zijn die programma's niet voldoende, uit informatiek oogpunt noch uit muzikaal oogpunt.

De turkse immigranten in België beschikken zelfs niet over deze mogelijkheden. In dit land, waar er bijna geen TV-programma's in het turks bestonden tot 1980, begon de RTBF in dat jaar uit te zenden in het turks in het kader van *Interwallonie* en dat werd gevolgd door uitzendingen van de BRT, die uitgezonden werden zonder een precies of regelmatig programma.

Nochtans zijn de uitzendingen van de nederlandse TV wegens hun bondigheid, en ook die van de belgische TV wegens hun onregelmatigheid en hun onderbrekingen, verre van bevredigend.

Wat betreft de inhoud vallen de uitzendingen van de nederlandse TV en van de RTBF buiten de invloed en de controle van het turks politiek bewind.

ANDERE COMMUNICATIE- MIDDELEN

De jaren van de grote turkse immigratie naar Europa vielen samen met een nieuwe uitvinding op technisch gebied: de cassetterecorder. De cassetten, die duur zijn in vergelijking met het gemiddeld inkomen in Turkije, maar die in Europa betaalbaar zijn, werden onmisbaar voor de turkse immigranten-arbeiders.

Het gebruik van de cassetten, dat eerst begon met het opnemen van muziekprogramma's van de Stem van Turkije, opdat men deze meermaals zou kunnen herbeluisteren, breidde zich meer en meer uit met de commercialisering van de vooraf opgenomen cassetten.

De turkse firma's die cassetten produceren, zetten hun activiteiten verder in Europa en bereikten in korte tijd een belangrijk zakencijfer. Hun publiciteit begon tenminste 2 of 3 pagina's van de turkse dagbladen die in Europa gepubliceerd worden, in beslag te nemen.

Ook de video-cassetten die de laatste tijd erg in de smaak vallen, vonden een grote afzet bij de turkse bevolking. De producerende firma's nemen bijna alle turkse films op cassetten en gooien die op de Europese markt.

In aanmerking genomen dat de film een zeer grote plaats in het vullen van de vrije tijd inneemt in Turkije, en dat men in de studio's van *Yesil Cam* in Istanbul jaarlijks 300 à 400 films opneemt, kan men zich gemakkelijk rekenschap geven van de rijkdom van het repertoire cassetten dat aan de turkse migrant aangeboden wordt.

Deze cassetten, waarvan de overgrote meerderheid bestaat uit middelmatige melodrama's, vulgaire komedies en avonturenfilms, die verre van edukatief zijn, leiden tot een culturele ontarding.

Ook de democratische arbeidsorganisaties begonnen op ruime schaal video-cassetten te gebruiken voor hun sociale, culturele en politieke activiteiten. Een paar films van goede kwaliteit worden door die organisaties aan de turkse migranten voorgesteld door middel van video-cassetten.

Gezien de dominerende rol van het grootkapitaal echter in de verdeling en produktie van video-cassetten, blijven deze laatste, zoals we reeds eerder zagen, middelen die bijdragen tot degeneratie en hersenspoeling.

De communicatiemiddelen van de immigranten uit Turkije zijn zeker niet beperkt tot deze die we reeds vernoemden. De moskeeën en de cafés zijn als dusdanig heel belangrijk.

De gehechtheid aan de morele waarden in de omstandigheden van de verbanning, is een reactie die bij de immigranten uit Turkije, die een getto-leven lijden in de maatschappij waarvan de meerderheid christen is, heel goed gevoeld wordt. Daardoor verzamelt men in de wijken met een grote turkse bevolking dikwijls gelden om een moskee op te richten. Men koopt verlaten kerken en restaureert ze ofwel verbouwt men grote gebouwen tot moskeeën. Het gebeurt ook wel eens dat men een moskee bouwt, conform aan de traditionele islamoturkse architectuur.

De turkse immigranten die aanvankelijk de moskeeën die gesticht werden door arabische immigranten bezochten, richtten zich daarna, onder invloed van de religieuze

milieus van Turkije en naar aanleiding van hun toeneemende neiging om zich in Europa te vestigen, meer tot het oprichten van turkse moskeeën. Deze institutionalisering op godsdienstig gebied leidde tot het openen van moskeeën die niet alleen plaatsen zijn waar men samen bidt, maar die tevens propaganda-oorden zijn. Dikwijls hebben ze een fascistisch karakter dat verbloemd wordt door de godsdienstige organisatie. De *grijze wolven* leiden hun organisatie in Europa langs de moskeeën of langs verenigingen die moskeeën bouwen. Natuurlijk behandelt men in die moskeeën de politieke, sociale en culturele onderwerpen in een politieke optiek die conform is aan die waarvan de moskee het masker is.

De vereniging van turkse immigranten in getto's en de isolatie van de immigratie tegenover de autochtone bevolking impliceert ten eerste het vasthouden aan verbruikersgewoonten die helemaal overeenstemmen met de belangen van de turkse ondernemers, die in die getto's een grote afzet vinden. Hierdoor vormen die ondernemers de belangrijkste financiële bron voor de bouwverenigingen van moskeeën. Bijgevolg lopen de belangen van de turkse ondernemers en die van de conservatieve of neo-fascistische organisaties hier samen.

De turkse cafés die meer en meer opduiken in wijken met een dichte turkse bevolking zijn een ander belangrijk communicatiemiddel. De cafés, die bezocht worden door actieve arbeiders omdat ze voor sfeer zorgen op het einde van een zware werkdag, en door werklozen om de tijd te doden, gezien deze geen ander middel hebben om hen te gebruiken, zijn ontmoetingsplaatsen waar men alles wat er zich in de wijk afspeelt te weten kan komen en waar men zich op de hoogte kan stellen van de aktualiteit in Turkije. Omdat het plaatsen zijn waar collectief discussie gevoerd wordt over de laatste berichten die meegebracht werden door hen die net uit Turkije terugkeerden, hebben die cafés een belangrijke functie op het gebied van massa-communicatie. Lezers hebben er de gelegenheid bepaalde kranten die in Euro-

pa verschijnen, te lezen. Toch zullen de berichten die men er hoort ver van objektief zijn, vanwege het feit dat bepaalde café's bezocht worden door personen van een welbepaalde politieke tendens. Als men de café's, waarvan de eigenaars sociaal-demokraten zijn buiten beschouwing laat, staat de grote meerderheid van die ontmoetingsplaatsen onder leiding van conservatieve of zelfs neo-fascistische personen of groepen. Hier moet aan toegevoegd worden dat men er veel aan kansspelen doet en dat dit aangemoedigd wordt door de cafébazen die de "verliezers" indien nodig geld lenen.

PUBLICATIES VAN IMMIGRANTEN

Terwijl de europese edities van de grote turkse dagbladen en de radio-uitzendingen een grote ideologische invloed hebben op de immigranten-arbeiders uit Turkije, probeert het zelfbewuste deel van die massa, met beperkte middelen, periodieke of niet-periodieke uitgaven te realiseren om hun opinies kenbaar te maken.

De emigranten uit Turkije hebben een lang verleden wat betreft politieke publikaties in het buitenland. Reeds in de 19de eeuw probeerden de *Jonge Turken*, die het land moesten verlaten wegens de druk die op hen uitgeoefend werd door de despotische ottomaanse leiders, hun ideeën te verspreiden door dagbladen te publiceren in Parijs en London en door ze clandestien in hun land te brengen.

Eén van de belangrijkste socialistische bladen die in het turks verschenen, *Kurtulus*, werd vanaf 1920 in Berlijn gepubliceerd door een groep turkse socialisten.

Tot 1960 vond men in grote centra zoals Parijs, London en Berlijn, en in de socialistische landen, turkse dag-

bladen die gepubliceerd werden door studenten of door intellectuele progressisten van Turkije; ze hadden echter geen invloed van betekenis op het volk van Turkije.

Pas vanaf 1956, toen de turkse immigratie in Europa een feit werd, begonnen er dagbladen te verschijnen die werkelijk de opinies van de arbeidersbeweging vertegenwoordigden.

Het is echter onmogelijk hiervan een overzicht te geven tot coup van 12 september 1980. Dit vooral vanwege het feit dat deze dagbladen, gepubliceerd met beperkte middelen, geen enkele kans maakten om te concurreren met de Europese edities van de commerciële turkse dagbladen.

Zelfs de sympathisanten van diverse politieke strekkingen verkozen trouwens een abonnement te nemen op dagbladen die door hun organisaties in Turkije gepubliceerd worden, dan de dagbladen, die in Europa gepubliceerd worden, aan te schaffen. Hun inhoud is namelijk veel rijker.

Het is na de absolute onderdrukking van de persvrijheid in Turkije, na de staatsgreep van 12 september 1980, en met de vlucht van bepaalde leiders van diverse politieke strekkingen naar Europa, dat de realisatie van meer interessante publikaties mogelijk was.

Voor het ogenblik publiceert iedere politieke groepering van Turkije in Europa zijn eigen blad. Deze publikaties worden in stand gehouden door de steun van militanten ofwel door organisaties van de Europese landen die ideologisch tegen de turkse politieke groeperingen aanleunen.

We moeten ook de kranten citeren die in het turks gepubliceerd worden door openbare instellingen in Duitsland, Nederland en Zwitserland, en die praktische informatie verschaffen aan de turkse immigranten, en de dagbladen die gepubliceerd worden door de nationale vakbonden voor hun leden van de turkse nationaliteit.

Van al die publikaties is de meest bevredigende, technisch en inhoudelijk, de *Demokrat Turkiye* (demokra-

tisch Turkije), een dagblad dat dankzij zijn wijde verspreiding meer dan 20.000 exemplaren verkoopt. Het succes van dit blad, dat in Keulen gepubliceerd wordt, is vooral te wijten aan het feit dat zijn pagina's openstaan voor om het even welke anti-fascistische persoon of organisatie, in plaats van te spreken in naam van een bepaalde politieke groep.

De andere dagbladen die gepubliceerd worden door politieke groeperingen worden verkocht per abonnement ofwel verkopen militanten het blad aan de uitgang van de fabrieken of bij feesten en manifestaties. Deze verkoop door militanten dient zodanig voor politieke actie én voor de politieke organisatie; hij blijft echter altijd beperkt.

De kranten worden over het algemeen samengesteld door middel van machines met wisselbare sferen en men drukt ze op kleine offsets. De belangrijkste reden hiervoor is dat men de speciale lettertekens van het turks alfabet, Ç, ş, Ö, Ü, ğ, ı, İ, zelden vindt in de Europese drukkerijen. De machines met sferen geven de uitgevers de mogelijkheid hun kosten te beperken. De samenstelling en de lay-out van de kranten wordt dikwijls gerealiseerd door de uitgever zelf.

De turkse immigrantenbladen, die gewoonlijk op kleine machines gedrukt worden, zijn klein van vorm. De meeste worden gedrukt in de vorm van een bulletin in DIN A4 of Folio.

Het hoofdthema van de kranten is de politiek. Men interesseert zich niet erg voor de actuele sociale, economische en culturele problemen van de immigratie.

Gezien het feit dat de immigratie uit Turkije zich meer en meer wil vestigen in Europa, dat de problemen van de 2de generatie vergroten, en dat de graad van bewustwording onder de immigranten-arbeiders stijgt, begon men het nieuws over de problemen van de immigratie te vermelden; na verstrijken van tijd werden deze berichten talrijker in de kranten, die in feite de spreekbuis zijn van politieke groepen.

Publikaties in het turks, uitgegeven in België

De publikaties bestemd voor de turkse immigratie in België kunnen verdeeld worden in 2 categorieën:

- a) publikaties van vakbonden
- b) publikaties van groeperingen uit Turkije

Het ACV was de eerste belgische vakbond die in het turks publiceerde. Het blad, dat aanvankelijk door de vakbondscentrale werd uitgegeven in de vorm van een bulletin, werd vanaf 1976 een krant van 4 bladzijden. Het blad *Emek*, dat steeds maandelijks verscheen tot 1980, verscheen vanaf dit tijdstip onregelmatiger.

In de jaren 1976-1977 begon het ABVV de krant *Türkiyeli İşçi Gazetesi* uit te geven. Volgens de vaste turkse medewerker werd de publikatie van het blad gestopt op bevel van het vakbondsbestuur. Momenteel heeft het ABVV geen enkel blad in het turks. De meeste leden van turkse nationaliteit ontvangen het blad *Syndicat*, in de franse taal, niet, en de meerderheid van hen die het wel krijgen kan de berichten en de opinies van de vakbond niet volgen omdat ze niet voldoende kennis van de franse taal hebben.

Naast de vakbondsbladen worden er bladen in het turks uitgegeven door diverse turkse organisaties. Geen enkel blad echter kon een regelmatige verschijning verzekeren:

Kurtuluş Belçika Eki (Supplement van Kurtulus): orgaan van de Unie van Turkse Arbeiders in België (UTT); 21 x 29,5 cm, 2 pagina's, 15 BF, Poststraat 34, 1030 Brussel. Verscheen enkel in 1975.

Emeğin Sesi (Stem van de Arbeid): Solidariteitsvereniging van Turkse Arbeiders in België (ontbonden); 28 x 40 cm, 4 pagina's, 10 BF, Anderlechtsestraat 92, 1000 Brussel. Verscheen in 1975-76.

Birlik Yolu (Stem van de Eenheid): Orgaan van UTTB; 28 x 40 cm, 4 pagina's, Poststraat 34, 1030 Brussel. Verscheen in 1977-78.

Birlik (Eenheid): Orgaan van UTTB; 30,5 x 21,5 cm, 12 pagina's, 15 BF. Verscheen enkel in 1979.

Göçmen İşçi (Immigranten-arbeider): maandblad van het Cultureel Centrum van Turkse Arbeiders; 28 x 40 cm, 4 pagina's, 15 BF, Anderlechtsestraat 22, 1000 Brussel. Verscheen enkel in 1979-80.

Info-Türk Bülteni - Turks Collectief voor Uitgave en Verspreiding; 21 x 29,5 cm, 9 pagina's, 10 BF. Verscheen tussen 1976 en 1980.

Tek Cephe (Eenheidsfront): Unie voor Democratie in Turkije (ontbonden); 28 x 40 cm, 8 pagina's, 20 BF, PB 1344 te 1000 Brussel. Verscheen enkel van 1980 tot 1982.

Bij het verschijnen van deze brochure bestaat er 2 bladen in het turks die regelmatig verschijnen:

Haber Bülteni (Informatiebulletin): maandblad van de UTTB; 26 x 36 cm, 2 pagina's, Clemenceaulaan 74, 1070 Brussel. Verschijnt sinds 1980.

Tekoşer (Militant): Blad van de koerdische arbeiders en studenten in België; 19,5 x 27 cm, 20 pagina's, 40 BF, PB 33 te 1730 Zellik. Verschijnt sinds 1978.

Een bijzonderheid van het blad **Tekoşer** is dat een deel van de informatie geschreven is in het koerdisch en het andere deel in het turks. De publikaties van koerdische organisaties verschijnen dikwijls in de 2 talen, dit om zich evengoed te richten tot de koerden die niet de mogelijkheid hebben om te leren lezen en schrijven in hun moedertaal wegens de nationale onderdrukking, als tot de turkse democraten en progressisten die solidair zijn met hen in hun nationale en democratische strijd. De publikaties in het koerdisch die in het buitenland verschijnen zijn van groot belang aangezien de koerden, die 1/4 van de bevolking van Turkije vertegenwoordigen, sinds de stichting van de republiek in 1923 geen recht meer hebben om te publiceren in hun eigen taal en zich tevens niet meer in het koerdisch mogen uitdrukken.

Naast de periodieke bladen, publiceerde *Info-Türk* sinds 1974, 41 boeken over sociale, politieke en culturele onderwerpen, en realiseerde het een plaat met muziek en 2 cassetten met gedichten. *Info-Türk* nam trouwens ook deel aan de technische realisatie van de publikaties in het turks van diverse organisaties.

In verschillende perioden werden niet-periodieke bladen in het turks gerealiseerd door UTTB en in het turks en het koerdisch door Tekoser.

Sommige organisaties uit Turkije die hun publikaties verderzetten in België geven bladen uit in europese talen, teneinde de problemen van Turkije en van de turkse immigratie uit Turkije te reflekteren in de internationale publieke opinie.

Info-Türk publiceert sinds 1976 maandelijks het *Bulletin* dat uit 8 pagina's bestaat, in het frans, het nederlands, het engels en het Duits (21 x 29,5 cm, 8 pagina's, 50 BF; Wiserplain 13/2 te 1040 Brussel)

Ook UTTB publiceert sinds 1978 af en toe een bulletin getiteld *Nouvelles de Turquie* (17,5 x 25,5 cm, 16 pagina's, 20 BF; Clemenceaulaan 74, 1070 Brussel).

Info-Türk, UTTB en Tekoser publiceren ook soms documenten in diverse europese talen om de europese publieke opinie te informeren.

BESLUIT

Al deze gegevens tonen aan dat het, ondanks de inspanningen van de democratische organisaties op gebied van informatie, wel degelijk de grote commerciële massa media zijn die de massa arbeiders uit Turkije conditioneren. Het resultaat is dat de turkse immigratie opgesloten wordt in kulturele en sociale getto's.

Men moet zich herinneren dat er iedere dag 300.000 turkse dagbladen gedrukt worden voor de 900.000 families van turkse immigranten-arbeiders. 1 op 3 families koopt dus zo een dagblad; de spreekbuis van het politiek bewind wordt bijna in ieder huis van immigranten beluisterd. Daarbij komt dat video-cassetten, moskeeën en café's uiterst belangrijk zijn in het leven van de immigranten. Men begrijpt dus gemakkelijk de omvang van deze constante "hersenspoeling".

Anderzijds voeren de onthaallanden over het algemeen geen coherente immigratiepolitiek en zij laten de immigratie niet beschikken over communicatiemiddelen die hen zouden toelaten zich te integreren en toch hun kulturele integriteit te behouden. De weinig zwakke middelen waarmee men dit probleem tracht op te lossen blijven onvoldoende.

Wat kan men in deze omstandigheden doen?

Het antwoord op die vraag is zonder twijfel afhankelijk van het dynamisme van de 2de generatie.

Want het is de jeugd die, zij het op verschillend niveau, de tegenover elkaar staande culturen meemaakt, ondanks de strenge familiale druk of de wrede segregatiepolitiek die ze ontmoeten in het "land van ontvangst". Zij zijn het dus die de synthese zullen maken.

Degenen die de eerste stappen zetten voor een democratische communicatie op niveau van de 1ste generatie van turkse migranten werden grotendeels gevormd en politiek bewust gemaakt in Turkije, maar omdat deze personen vreemde elementen zijn in de economische immigratie zelf, was hun boodschap onvoldoende en blijft ze dat.

Die boodschap zal haar doel slechts bereiken dankzij de jonge migranten, gevormd in de immigrantenmassa, die persoonlijk de problemen van de immigratie meemaken, die zich evengoed interesseren voor de problemen van hun eigen land als voor dat van het land waarin ze leven, en die bereid zijn te vechten om de problemen op te lossen, zij aan zij met andere democraten (autochtone of geïmmigreerde) van dat land.

Beetje bij beetje zullen deze jongeren, genaturaliseerd of niet, gaan doorwegen, niet alleen op de media die zich enkel tot de migranten richten, maar ook op de media (dagbladen, radio, TV, literatuur, film) van het land zelf.

Zij zullen een rol spelen in de oprichting van het multi-cultureel Europa van morgen, en in dit nieuw Europa zullen Ahmet, Ayse of Genco, wiens recht op elementaire opvoeding men vandaag in hun getto wil afnemen, ook het recht hebben om te spreken en ook zij zullen beslissen over de toekomst.

De huidige strijd, op politiek en cultureel gebied, of op het gebied van informatie, is een strijd om voor hen deze weg te effenen...

INHOUD

VOORWOORD	3
IMMIGRATIE UIT TURKIJE	9
DE PERS IN TURKIJE	15
Permanente druk op het intellectueel leven	18
Monopolie in de turkse pers.	21
TURKSE PERS BESTEMD VOOR DE IMMIGRATIE	24
Produktie en inhoud van de europese uitgaven	29
Een nieuwe onderneming: De turkse lobby.	31
UITZENDINGEN BESTEMD VOOR DE IMMIGRATIE.	35
Radio-uitzendingen uit Turkije.	38
Radio-uitzendingen uit andere landen	39
TV-uitzendingen	41
ANDERE COMMUNICATIEMIDDELEN.	43
PUBLIKATIES VAN IMMIGRANTEN	49
Publikaties in het turks in België.	54
BESLUIT.	57

